

KESKI-UUDENMAAN KUNTIEN TILANNEKUVA

ALUSTUKSEN SISÄLTÖ

- Koko maan alue- ja väestönkehityksen kehityskuva
- Kuuma-seudun kasvun tunnuslukuja
- Kuuma-seudun positio EVP-indeksillä

ALUE- JA VÄESTÖN- KEHITYKSEN TILANNEKUVA

- **KAUPUNGISTUMINEN JA KAUPUNKISEUTUISTUMINEN** jatkuu koronakriisin aiheuttaman rytmihäiriön jälkeen. 2020- ja 2030-luvun kaupungistumisen ajurina ennen muuta kansainvälistyminen ja lisääntynyt maahanmuutto
- **VÄESTÖ- JA TYÖPAIKKAKASVU** keskittyy suuriin kaupunkeihin ja kaupunkiseuduille sekä pistemäisesti muille alueille. Työssäkäyntialueet laajenevat kasvukeskittymien yhteydessä.
- **HARMAA SIIRTYMÄ ETENEE**, demografinen neloskierre lisää lisää alueellista eriytymistä ja muutospainetta
- **OSAAJA- JA TYÖVOIMAPULA** toimivat alueiden ja toimialojen kasvun pullonkaulana: maahanmuuton ja vieraskielisen väestö merkitys korostuu kaikessa
- Nopeiden liikenneyhteyksien, sijainnin ja koulutuksen **“PYHÄ KOLMIYHTEYS”** vaikuttaa yhä vahvemmin alueiden menestymiseen
- **TAAJAMAT TIIVISTYVÄT KASVUSEUDUILLA.** Tiivistyminen korostuu etenkin keskustoissa ja niiden reunavyöhykkeellä sekä alakeskuksissa ja joukkoliikennekäytävien alueella. Uudisrakentaminen on yhä enemmän täydennysrakentamista. Purkava uudisrakentaminen yleistyy.

VÄESTÖ- JA TYÖPAIKKAKEHITYS ERIYTYY...

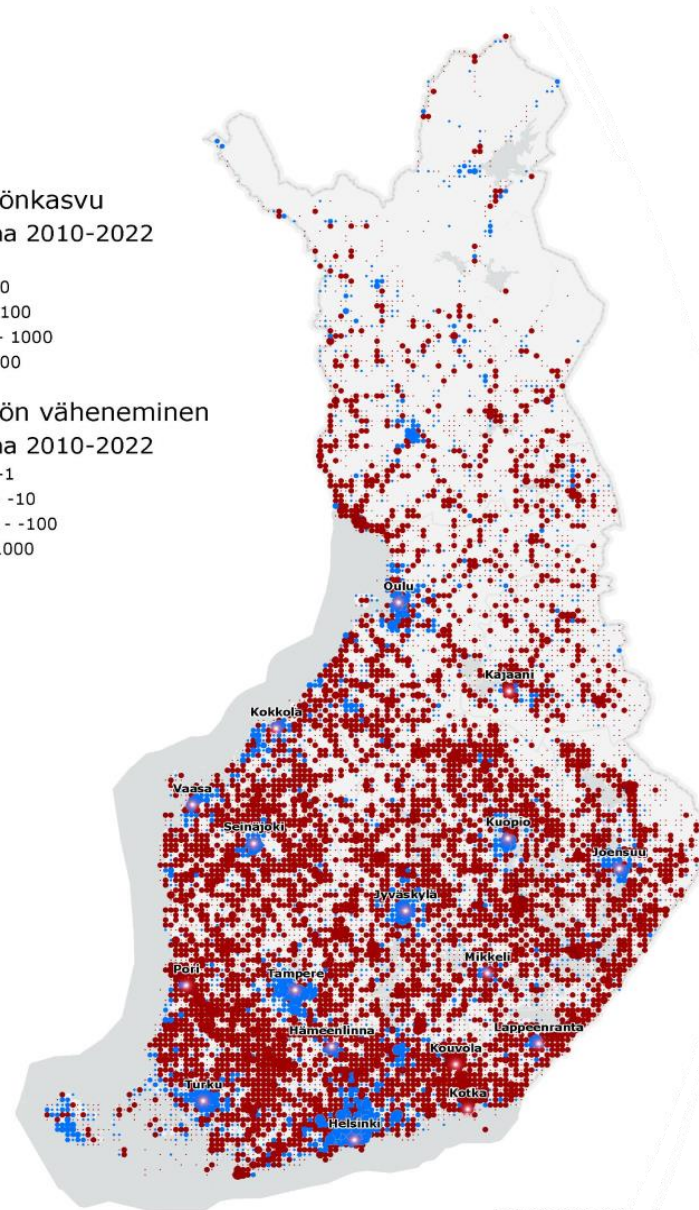
- Väestö kasvoi alle joka viidennessä (17,7 %) ruudussa vuosina 2010-2022. Kasvavien ruutujen väestönlisäys oli yhteensä noin **473 000 henkilöä**. Väestönkasvu keskittyi ryppäiksi suurten ja keskisuurten korkeakoulukaupunkien ympärille sekä piste-mäisesti yksittäisesti muille alueille
- Työpaikkojen määrä kasvoi noin **132 200 työpaikalla** 2015-2021. Työpaikkojen määrä kasvoi noin joka kolmannessa ruudussa (31 %). Työpaikkakasvu hajautui laajemmalle alueelle kuin väestönkasvu.

Väestönkasvu vuosina 2010-2022

- 1
- 2 - 10
- 11 - 100
- 101 - 1000
- > 1000

Väestön väheneminen vuosina 2010-2022

- -9 - -1
- -99 - -10
- -601 - -100
- < -1000

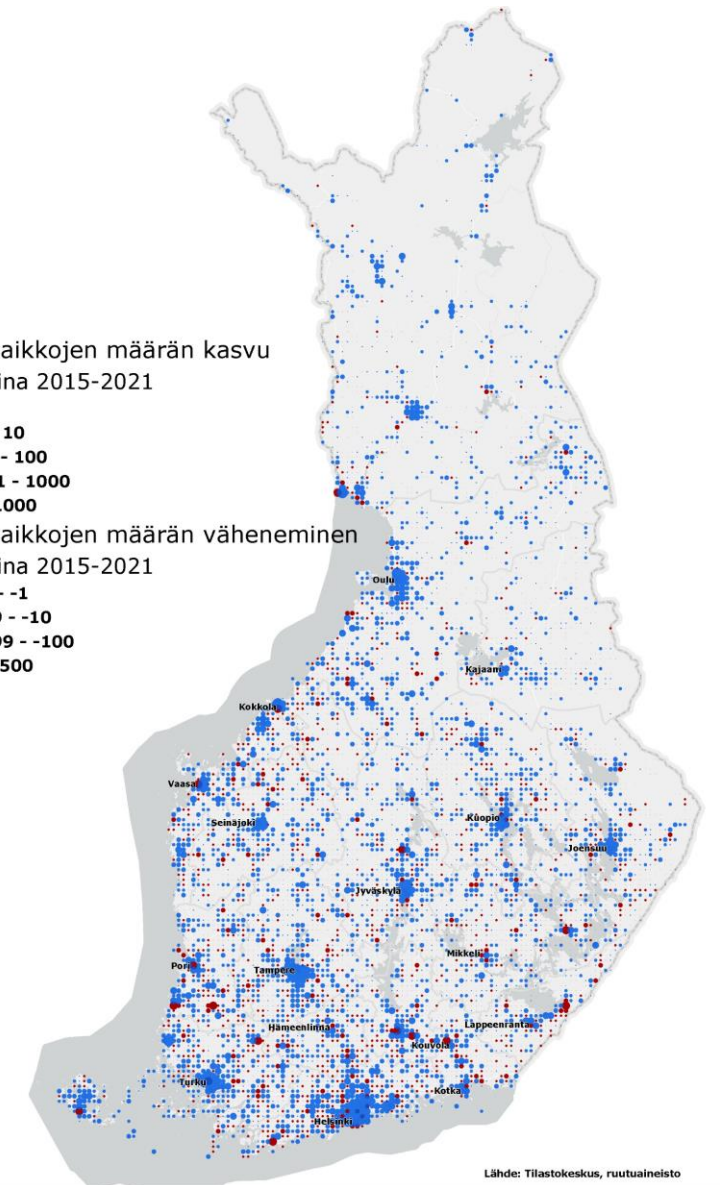
Lähde: Tilastokeskus, ruutu aiv

Työpaikkojen määrän kasvu vuosina 2015-2021

- 1
- 2 - 10
- 11 - 100
- 101 - 1000
- > 1000

Työpaikkojen määrän väheneminen vuosina 2015-2021

- -9 - -1
- -99 - -10
- -499 - -100
- < -500

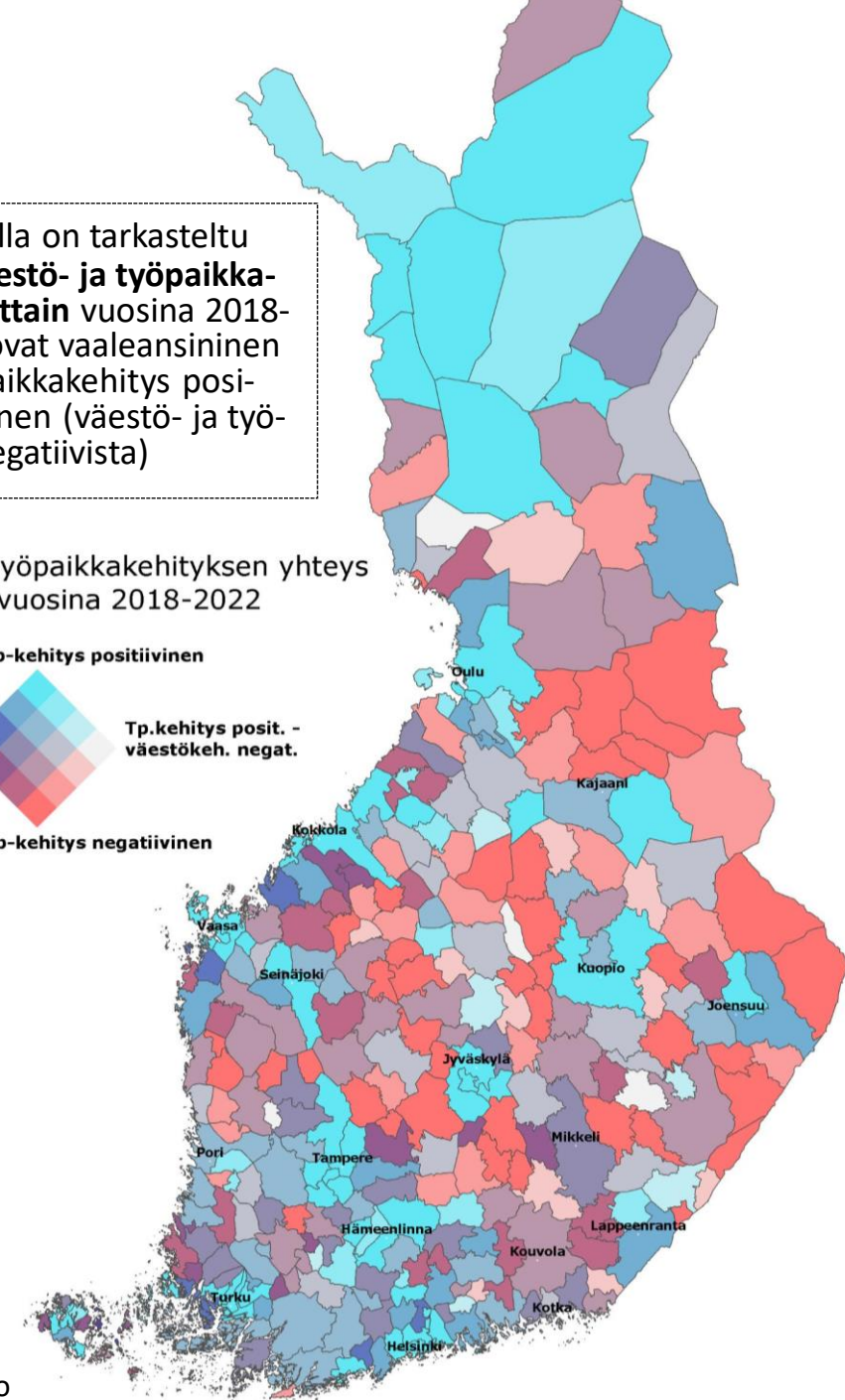
Lähde: Tilastokeskus, ruutuaineisto

VÄESTÖ- JA TYÖPAIKKA-KEHTIYKSEN NELIKENTTÄ

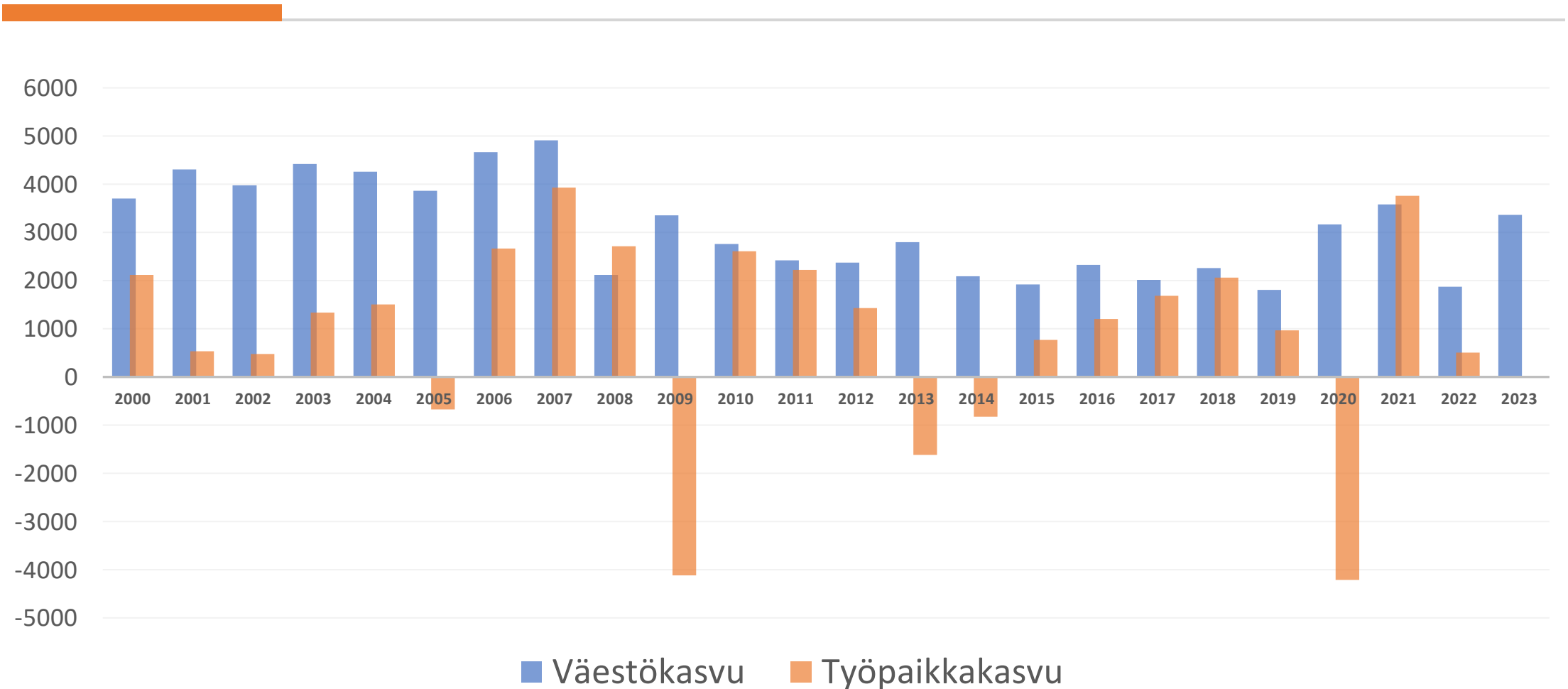
- I. **Väestö- ja työpaikkakehitys olivat positiivisia** noin joka kunnassa eli yhteensä 53 kunnassa koko maassa: KUUMA-kunnista väestö- ja työpaikkakehitys olivat positiivisia kuudessa kunnassa (Sipoo, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Hyvinkää ja Mäntsälä)
- II. **Väestö- ja työpaikkakehitys olivat negatiivisia** kahdessa kolmesta kunnasta eli yhteensä 201 kunnassa koko maassa: KUUMA-kunnista väestö- ja työpaikkakehitys olivat negatiivisia Vihdissä ja Pornaisissa
- III. **Väestökehitys oli positiivinen ja työpaikkakehitys negatiivinen** yhteensä 15 kunnassa koko maassa: KUUMA-kunnista Tuusulassa ja Nurmijärvellä oli väestönkehitys positiivinen ja työpaikkakehitys negatiivinen
- IV. **Työpaikkakehitys oli positiivinen ja väestönkehitys negatiivinen** yhteensä 40 kunnassa koko maassa:

HUOM! Kartalla on tarkasteltu nelikenttänä väestö- ja työpaikkamuutosta kunnittain vuosina 2018-2022: ääripäät ovat vaaleansininen (väestö- ja työpaikkakehitys positiivista) ja punainen (väestö- ja työpaikkakehitys negatiivista)

Väestö- ja työpaikkakehityksen yhteys kunnittain vuosina 2018-2022

KUUMA-SEUDUN VÄESTÖNKASVU POSITIIVINEN KOKO AJANJAKSON AJAN, TYÖPAIKKAKASVUSSA VAIHTELUA!

12 SUURINTA KAUPUNKISEUTUA VUODEN 2023 LOPUSSA

- Pääkaupunkiseutuun kuuluvat Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen sekä Keski-Uuteenmaa-han kymmenen Kuuma-kuntaa
- Koko maassa oli yhteensä 12 yli 100 000 asukkaan seutukuntaa joulukuun lopussa 2023.
- **KUUMA-SEUDUN ASUKASLUKU OLI NELJÄNNEKSI SUURIN 69 SEUDUN JOUKOSSA. KUUMA-SEUDULLA ASUI YHTEENSÄ 336 199 ASUKASTA.**

SIJOITUS	KAUPUNKISEUTU	ASUKASLUKU 31.12.2023 (E)
1.	PÄÄKAUPUNKISEUTU	1 246 839
2.	TAMPERE	435 339
3.	TURKU	346 662
4.	KESKI-UUSIMAA	336 199
5.	OULU	262 753
6.	LAHTI	204 495
7.	JYVÄSKYLÄ	191 252
8.	KUOPIO	145 311
9.	SEINÄJOKI	131 804
10.	PORI	128 637
11.	JOENSUU	127 295
12.	VAASA	110 172

12 ENITEN KASVANUTTA KAUPUNKISEUTUA VUOSINA 2020-2023

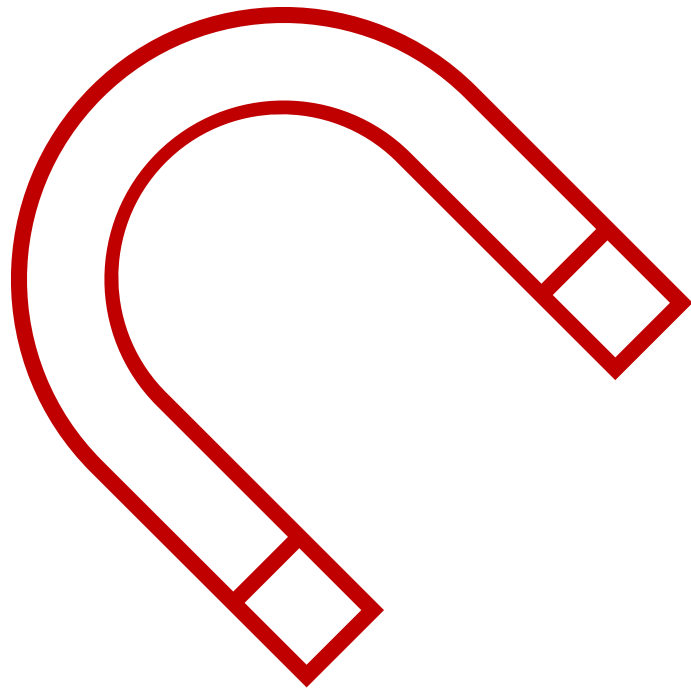

- Pääkaupunkiseutuun kuuluvat Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen sekä Keski-Uuteenmaahan kymmenen ns. Kuuma-kuntaa
- Väestö kasvoi 18/69 seudulla eli noin joka neljännellä seudulla vuosina 2020-2023
- **KUUMA-SEUDUN VÄESTÖNKASVU OLI MÄÄRÄLLISESTI 4:NNEKSI SUURIN JA SUHTEELLISESTI 7:NNEKSI SUURIN VUOSINA 2020-2023**

SIJOITUS	KAUPUNKISEUTU	ASUKASLUKU 31.12.2023 (e)	VÄESTÖNKASVU ABS. 2020-2023	VÄESTÖNKASVU % 2020-2023
1.	TAMPEREEN	435 399	18 422	4,42
2.	PÄÄKAUPUNKISEUTU	1 246 839	49 714	4,15
3.	TURKU	346 662	11 517	3,44
4.	TUNTURI-LAPPI	14 920	454	3,14
5.	OULU	262 753	7 901	3,10
6.	KUOPIO	145 311	3 850	2,72
7.	KESKI-UUSIMAA	336 199	8 835	2,70
8.	ROVANIEMI	68 884	1 644	2,44
9.	JYVÄSKYLÄ	191 252	4 141	2,21
10.	ÅLANDS LANDSBYGDS	16 684	328	2,01
11.	JAKOBSTADS REGION	50 401	732	1,47
12.	VAASA	110 172	1 265	1,16

12 MUUTTOVETOVOI- MAISINTA KAUPUNKI- SEUTUA VUOSINA 2020-2023

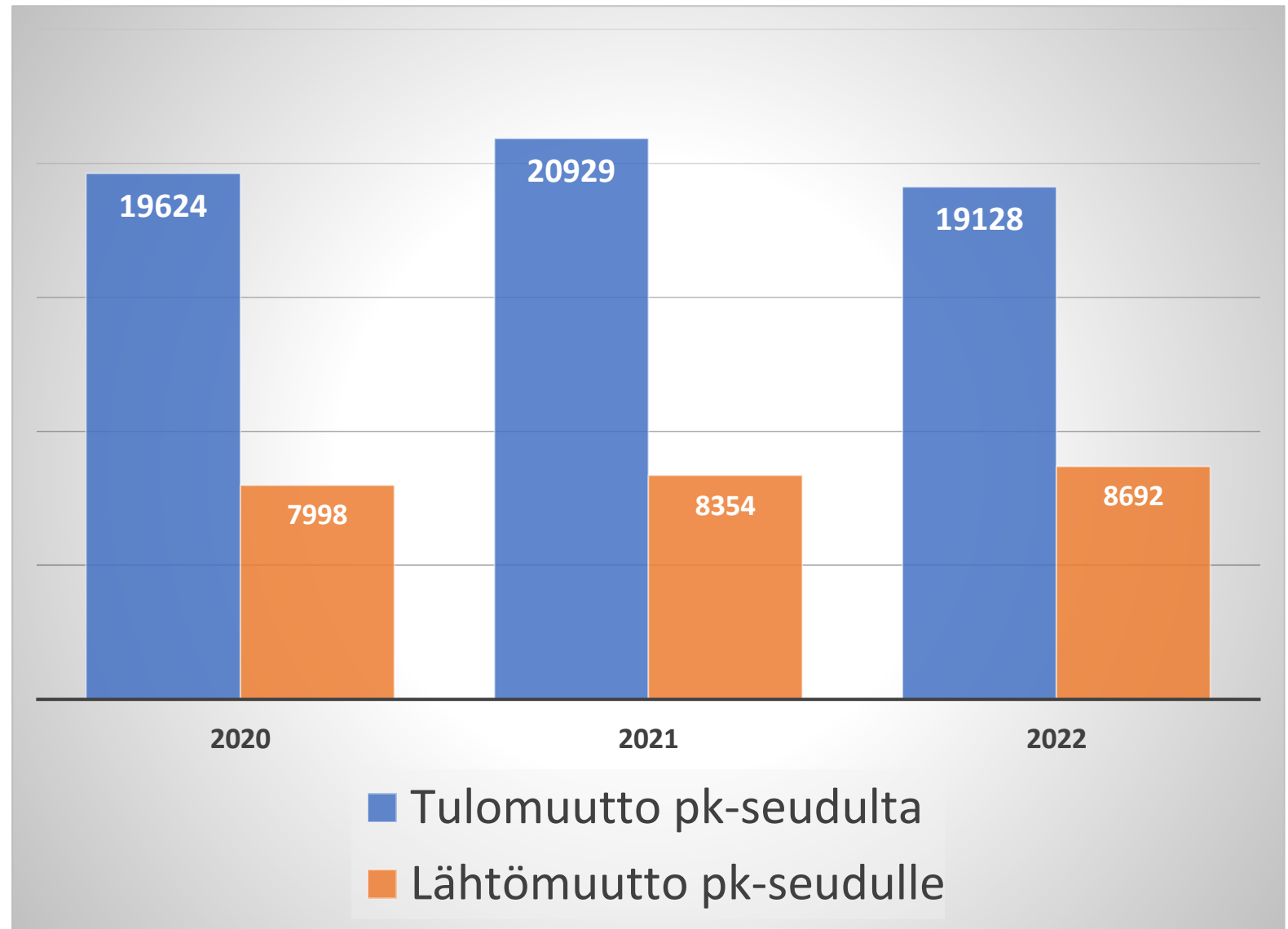

- Pääkaupunkiseutuun kuuluvat Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen sekä Keski-Uuteenmaahan kymmenen ns. Kuuma-kuntaa
- Muuttovoittoa (kotimaa + ulkomaat) sai yhteensä 46/69 seutua. Muuttovoittoisten seutujen määrä suuri lisääntyneen maahanmuuton ansiosta
- **KUUMA-SEUDUN MUUTTOVETOVOIMA OLI MÄÄRÄLLISESTI 4:NNEKSI SUURIN JA SUHTEELLISESTI 6:NNEKSI SUURIN VUOSINA 2020-2023**

SIJOITUS	KAUPUNKISEUTU	MUUTTOVETOVOIMA ABS. 2020-2023	MUUTTOVETOVOIMA PROMILLEA 2020-2023
1.	TAMPERE	22 798	13,39
2.	TUNTURI-LAPPI	751	12,79
3.	TURKU	16 031	11,78
4.	PÄÄKAUPUNKISEUTU	47 677	9,78
5.	KUOPIO	5 402	9,42
6.	KESKI-UUSIMAA	11 520	8,67
7.	ROVANIEMI	2 120	7,79
8.	POHJOIS-LAPPI	477	7,28
9.	ITÄ-LAPPI	437	7,09
10.	OULU	7 191	6,95
11.	JYVÄSKYLÄ	5 084	6,73
12.	ÅLANDS SKÄRGÅRD	55	6,70

KUUMA-SEUDUN JA PÄÄKAUPUNKISEUDUN VÄLINEN MUUTTO-LIIKE 2020-2022

- Graafissa on kuvattu Kuuma-seudun ja pääkaupunkiseudun välistä muuttotasetta vuosina 2020-2022
- Kuuma-seutu sai pääkaupunkiseudulta muuttovoittoa yhteensä noin 34 600 henkilöä vuosina 2020-2022 eli keskimäärin 10 000 – 12 000 henkilöä vuodessa
- Vuoden 2023 tiedot saatavissa muuttojen suuntautumisesta kevään 2024 aikana

MISTÄ PUHUTAAN, KUN PUHUTAAN ELIN-, VETO- JA PITOVOIMASTA?

ELINVOIMA

Aluetaloudelliseen ja kasvuun liittyvät tekijät, jotka voidaan edelleen jakaa ulkoiseen ja sisäiseen sekä kovaan ja pehmeään elinvoimaan.

VETOVOIMA

Kuinka kiinnostava, houkutteleva, dynaaminen, haluttava jne. alue on ulko-puolisten näkökulmasta, joka voidaan edelleen jakaa muutto-, sijainti-, paikka- ja kiertovetovoimaan.

PITOVOIMA

Kuinka viihtyisä, mukava, hauska, turvallinen jne. alue on alueen omien asukkaiden, yritysten ja toimijoiden näkökulmasta.

MITEN EVP-ANALYYSI TOTEUTETTIIN?

0—100

- Analyysin aluerajauksena käytettiin kuntatasoa ja **analyysin kohteena olivat Manner-Suomen 293 kuntaa** 1.1.2022 alueluokituksen mukaisesti.
- Jokaisen muuttujan tieto kerättiin kuntakohtaisesti. **Indeksissä jokaiselle kunnalle annettiin muuttujakohtaisesti arvo 0—100** kunnan arvon persentiiliin perusteella siten, että *vahvin* arvo saa aina arvon **100** ja *heikoin* arvon **0**. Kaikki muut arvot sijoittuivat näiden arvojen väliin.
- Indikaattorien arvoista aggregoitiin molemmat indeksit, jotka perustuvat kaikkien käytettyjen indikaattorien keskiarvoon. **Molempien indeksien indikaattorien keskiarvosta muodostetaan alueen EVP-indeksi, joka kuvaa alueen elinvoima- sekä veto- ja pitovoimadynamiikan positiota suhteessa kaikkiin muihin kuntiin.**
- Kaikki muuttujat olivat *painottomia* eli samanarvoisia suhteessa toisiinsa. Tulokset laskettiin erikseen sekä elinvoima- että veto- ja pitovoimaindeksin osalta sekä lopuksi yhteistuloksena molempien indeksien perusteella.

HUOM! Tulkintojen osalta on huomioitava se, ettei indeksistä voi suoraan päätellä alueen *absoluuttisen* aluekehityksen tilaa, vaan alueen position poikkileikkaustilanteessa suhteessa muihin Manner-Suomen kuntiin tai kuntatyyppeihin.

ELINVOIMA-, VETOVOIMA- JA PITOVOIMA-INDEKSIIN VALITUT MUUTTUJAT

Tavoitteena tarkastella kokonaisvaltaisesti ja samanaikaisesti sekä alueiden elinvoimaa että veto- ja pitovoimaa.

Indeksi pitää sisällään **10 + 10** avainmuuttujaa, joista löytyy vertailukelpoista ja luotettavaa aikasarjatietoa.

Elinvoimaan liittyvät muuttujat kohdistuvat alueiden tulo- ja talous-, yritys-, työllisyys-, koulutus- ja terveysdynamiikkaan.

Veto- ja pitovoimaan liittyvät muuttujat kohdistuvat alueiden väestö- ja vetovoima, asumis- ja rakentamis- ja vapaa-ajan dynamiikkaan.

10

ELINVOIMA

- Tulonsaajien mediaanitulot
- Yritystiheys
- 34—44-vuotiaiden työllisyysaste (%)
- Työpaikkaomavaraisuusaste (%)
- Taloudellinen huoltosuhde
- Työpaikkamuutos % (avoin sektori) viimeisen kolmen vuoden aikana
- Verorahoitus €/as
- Kertynyt yli- tai alijäämä €/as.
- Koulutustasoindeksi
- Sairastavuusindeksi

+

10

VETO- JA PITOVOIMA

- Väestönmuutos 2010—2022 (%)
- MDI:n väestöennuste 2022—2040 (%)
- Työllisten nettomuutto promillea viimeiset kolme vuotta
- Sisäisten muuttojen vilkkaus promillea viimeiset kolme vuotta
- Valmistuneet asunnot promillea viimeiset kolme vuotta
- Vanhojen asuntojen neliöhinnat (€)
- Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä (%)
- Opiskelijoiden osuus väestöstä (%)
- 15—34-vuotiaiden nettomuutto promillea viimeiset kolme vuotta
- Kesäasukkaiden määrä promillea

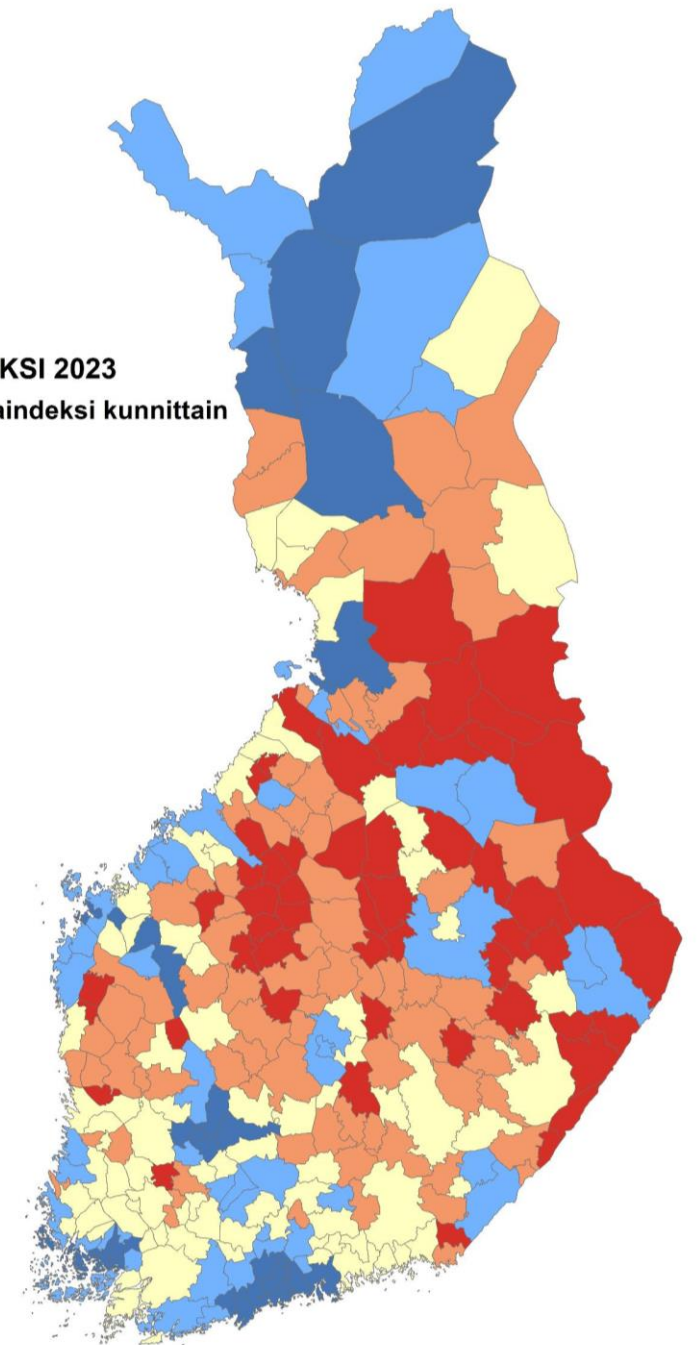
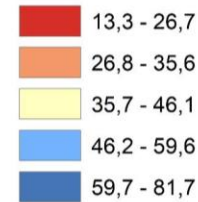
ALUELLISET EROT

korostuvat elinvoimaan, vetovoimaan ja pitovoimaan liittyvillä muuttujilla

- Korkeimman elin-, veto- ja pitovoimaindeksin (EVP) kunnat sijoittuvat ryppäiksi Helsingin, Tampereen ja Turun kaupunkiseuduille, Pohjanmaan rannikolle, Lapin maakuntaan ja pistemäisesti muille alueille.
- EVP-indeksi oli alhaisin alueellisesti Itä-Suomen ja keskisen Suomen kunnissa sekä useiden maakuntien reuna-alueilla
- Kymmenen korkeimman EVP-indeksin kärkikuntaa olivat Helsinki, Espoo, Pirkkala, **Sipoo**, Vantaa, Tampere, **Kirkkonummi**, Kauniainen, Kittilä ja **Tuusula**.
  - **Alle 20 000 asukkaan kunnista** korkeimmat pisteet saivat Kauniainen, Kittilä, Kempele ja Kolari.
  - **20 000 – 49 999 asukkaan kunnista** EVP-indeksi oli korkein Kaarinassa, Lempäälässä, **Keravalla** ja Liedossa.
  - **Yli 50 000 asukkaan kunnista** korkeimmat pisteet saivat Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere ja Turku.

EVP-KOKONAISINDEKSI 2023

Elin-, veto- ja pitovoimaindeksi kunnittain

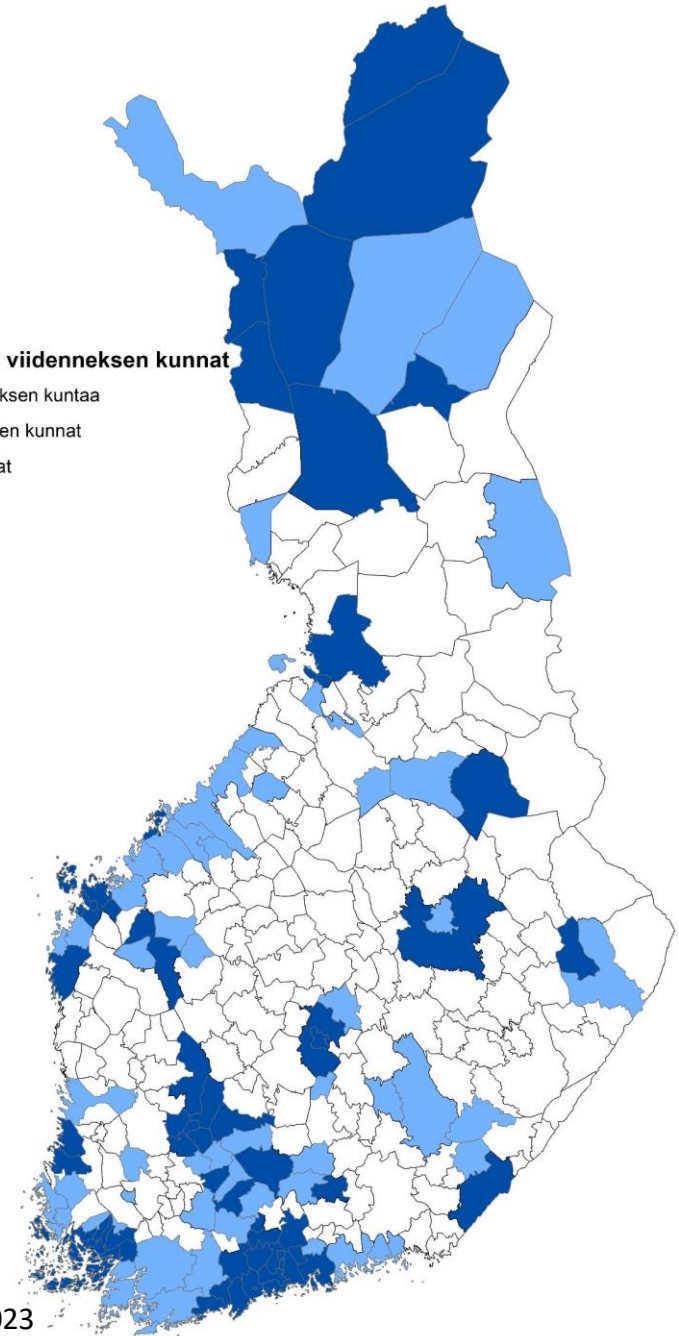
PARHAAN JA TOISEKSI PARHAAN VIIDENNEKSEN KUNNAT

- Parhaan viidenneksen kunnat on kuvattu **tummansinisellä** ja toiseksi parhaan viidenneksen kunnat **vaaleansinisellä** värillä. Kolmeen heikoimpaan viidennekseen kuuluvat kunnat ovat valkoisella pohjalla kartassa
- Kahden parhaan viidenneksen kunnat **keskittyvät alueellisesti ryppäiksi** Helsingin, Tampereen ja Turun ydinkaupunkiseuduille, Pohjanmaan rannikolle, Lappiin ja pistemäisesti muille alueille.
- Korkean EVP-indeksin kunnat ovat **keskittyneet etenkin Helsingin ja Seinäjoen sekä Helsingin ja Turun välisten käytävien alueelle**. EVP-indeksi on korkea myös Lapin maakunnan ja Pohjanmaan rannikkoalueella
- **Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen ja keskisen Suomen kunnista** kahteen parhaimpaan viidennekseen yltävät vain yksittäiset suuret kaupungit ja niiden kehyskunnat, kuten Kuopio, Joensuu, Lappeenranta, Siilinjärvi, Kontiolahti tai Sotkamo

EVP-KOKONAISINDEKSI

Parhaan ja toiseksi parhaan viidenneksen kunnat

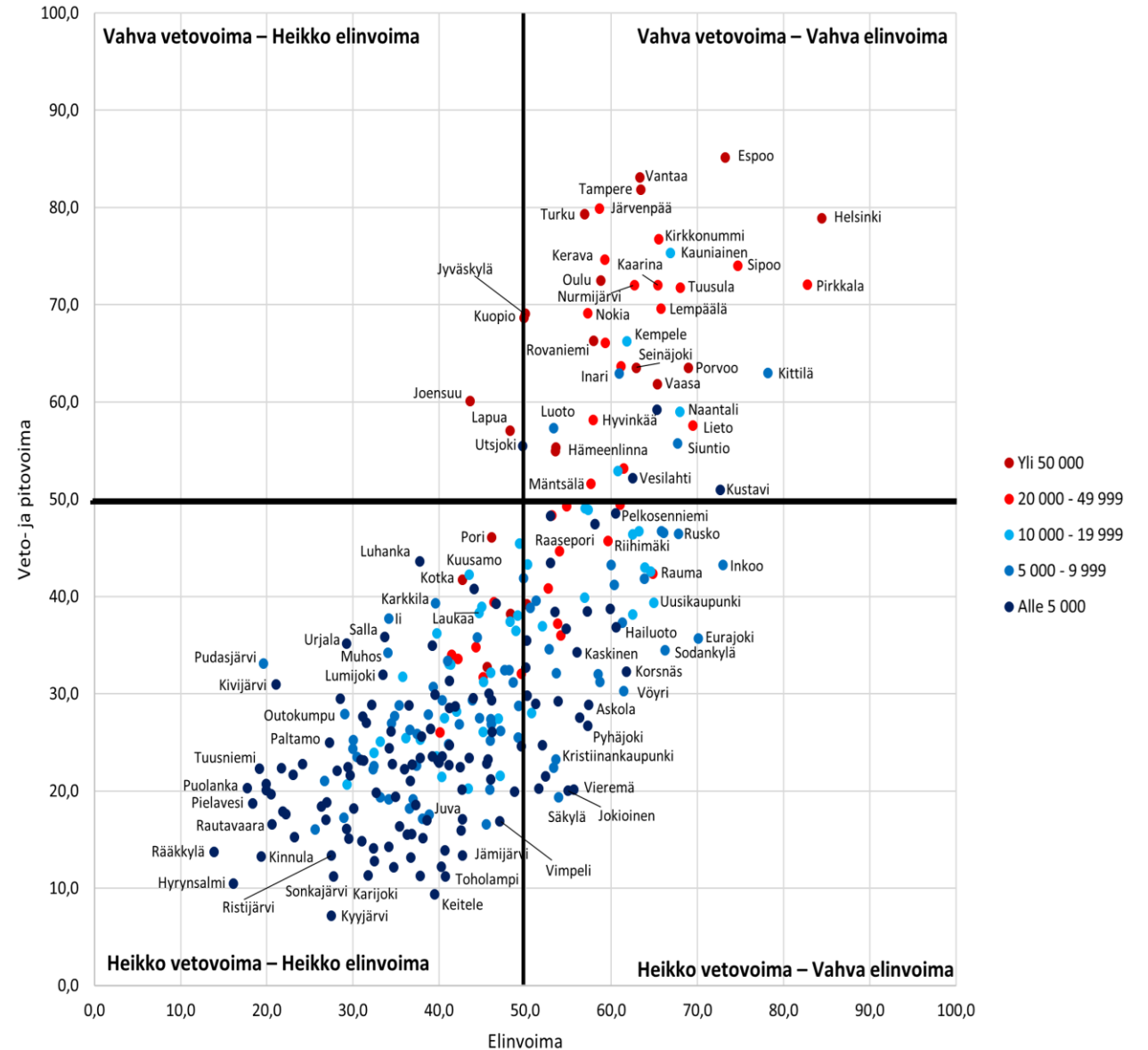
- Kolme heikoimman viidenneksen kuntaa
- Toiseksi parhaan viidenneksen kunnat
- Parhaan viidenneksen kunnat

NELIKENTTÄ KOKONAISINDEKSIN JA KUNTAKOON MUKAAN

- Kunnat on sijoitettu elinvoima- sekä veto- ja pitovoimaindeksin perusteella yhteiseen nelikenttään liittyvään koordinaatistoon.
- **Vahvan elin-, veto- ja pitovoiman kenttään** ovat keskittyneet pääosin suuret kaupungit ja osa keskisuurista kaupungeista sekä suurten kaupunkien kehyskuntia. Myönteisiä poikkeuksia ovat mm. Kittilä, Inari, Luoto ja Kustavi
- Toisessa ääripäässä eli **heikon elin-, veto- ja pitovoimakenttään** ovat keskittyneet pääosin pieniä alle 5 000 ja alle 10 000 asukkaan kuntia sekä osa seutu- ja maakuntakeskuksista
- **Vahvan elinvoiman ja heikon vetovoiman kentässä** on runsaasti seutukaupunkeja ja niin sanottuja toisen asteen kehyskuntia, jotka eivät sijaitse suurten tai keskisuurten kaupunkien välittömässä läheisyydessä.

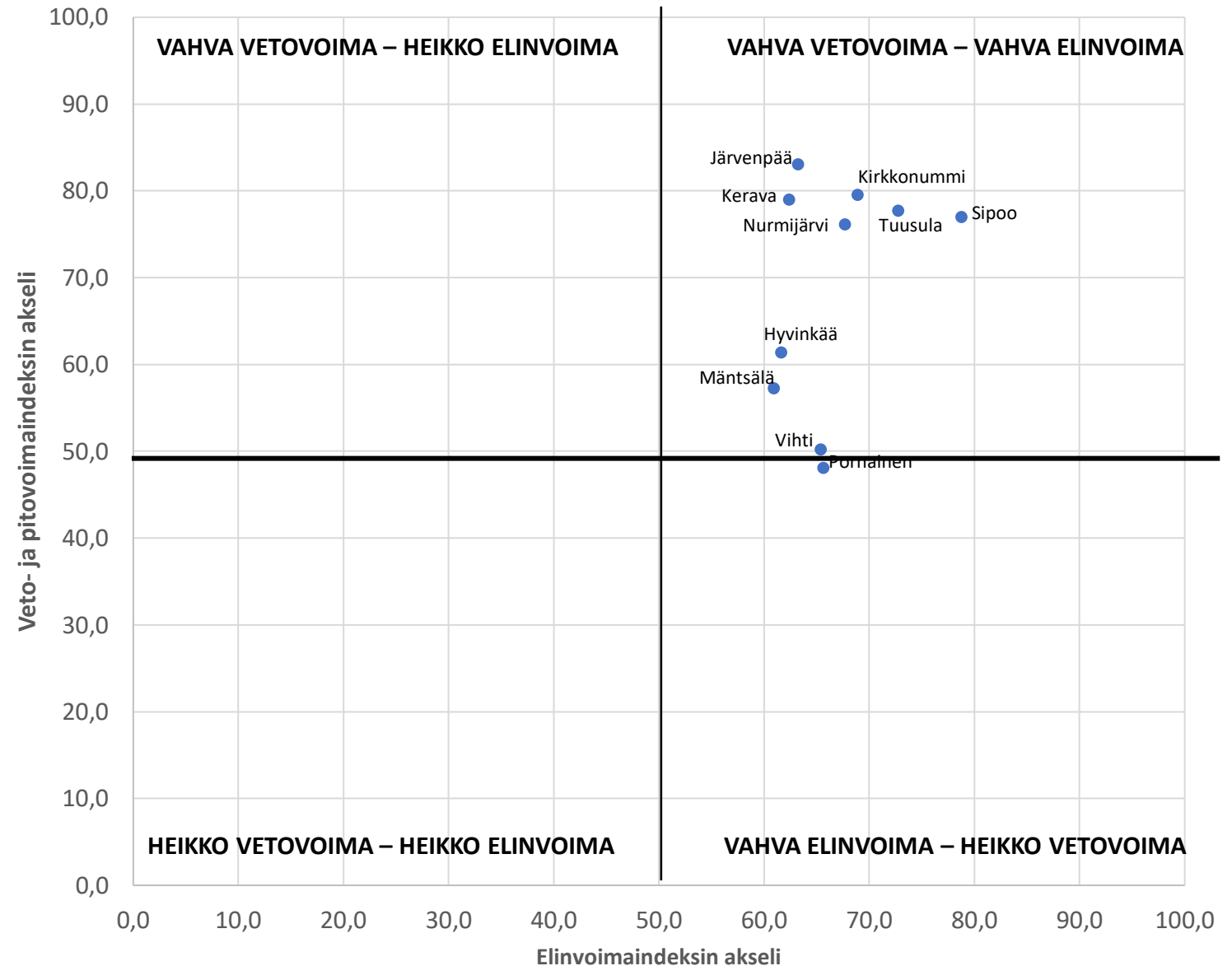
Elinvoima- ja vetovoimaindeksin nelikenttä

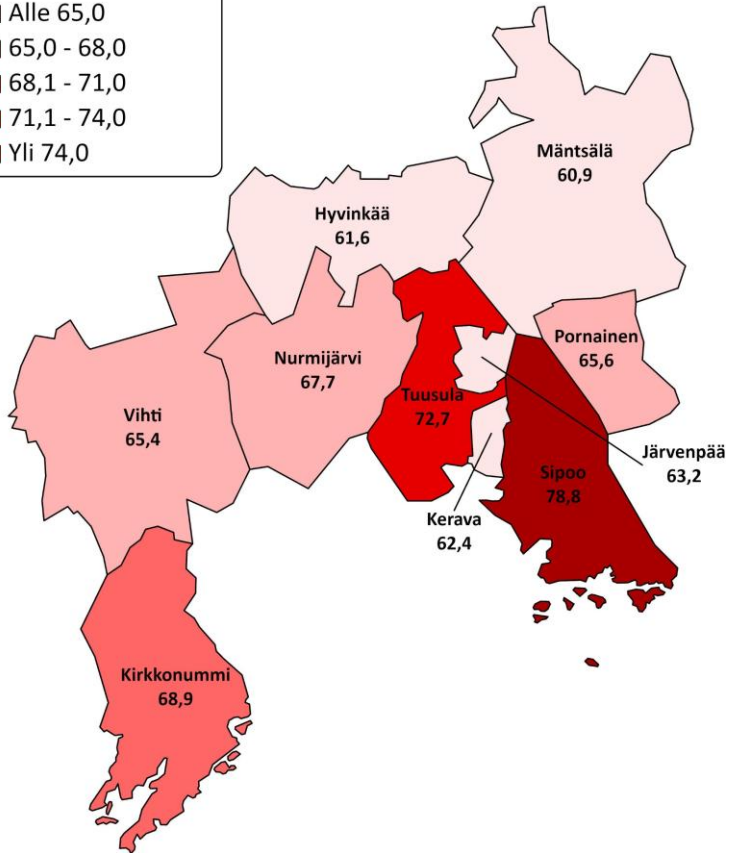
EVP-NELIKENTTÄ KUUMA-KUNNISSA

- Kunnat on sijoitettu elinvoima- sekä veto- ja pitovoimaindeksin perusteella yhteiseen nelikenttään liittyvään koordinaatistoon.
- **Vahva perusta ja kilpailukyky:** kaikki Kuuma-seudun kunnat sijoittuvat vahvan vetovoiman ja vahvan elinvoiman – kenttään!
- Kaikkien Manner-Suomen kuntien joukossa TOP 20-kuntien joukossa viisi seudun kuntaa: Sipoo (5.), Kirkkonummi (8.), Tuusula (9.), Järvenpää (12.) ja Kerava (16.)

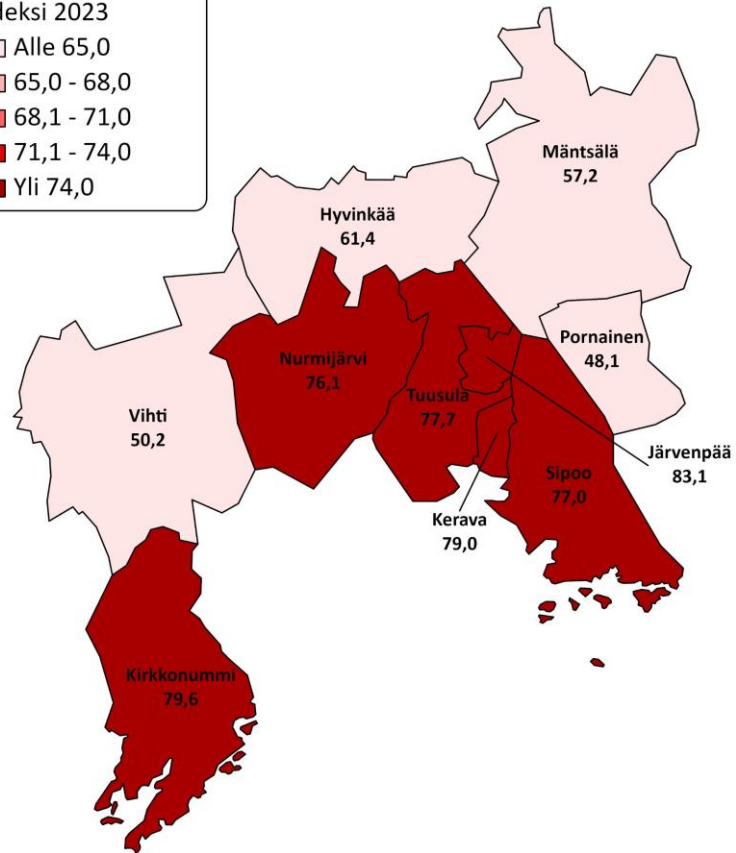

EVP-INDEKSI KUUMA-SEUDUN KUNNISSA

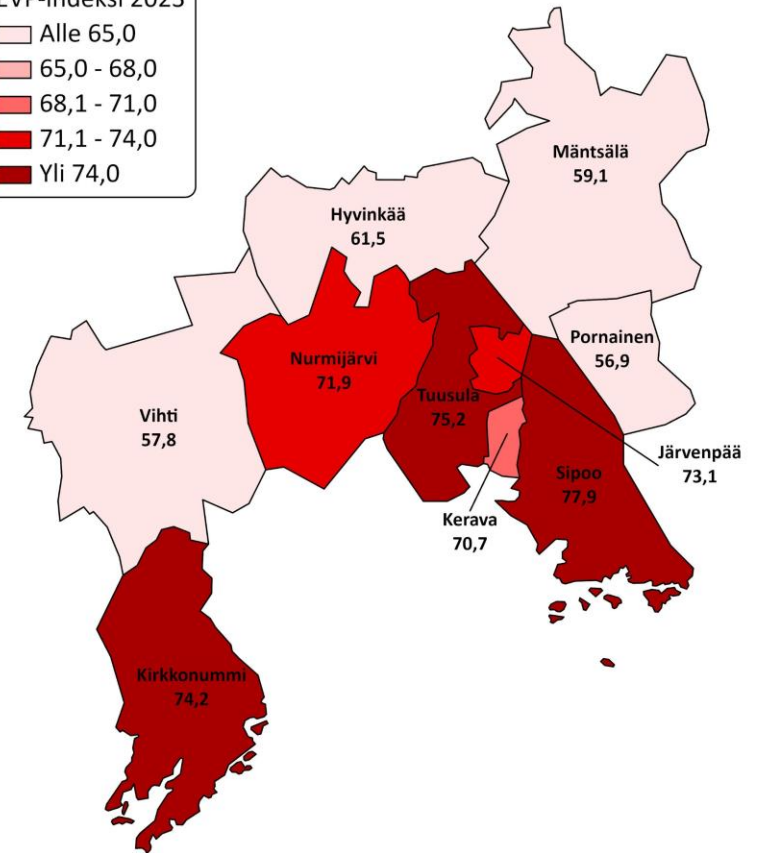
Elinvoimaindeksi

Veto- ja pitovoimaindeksi

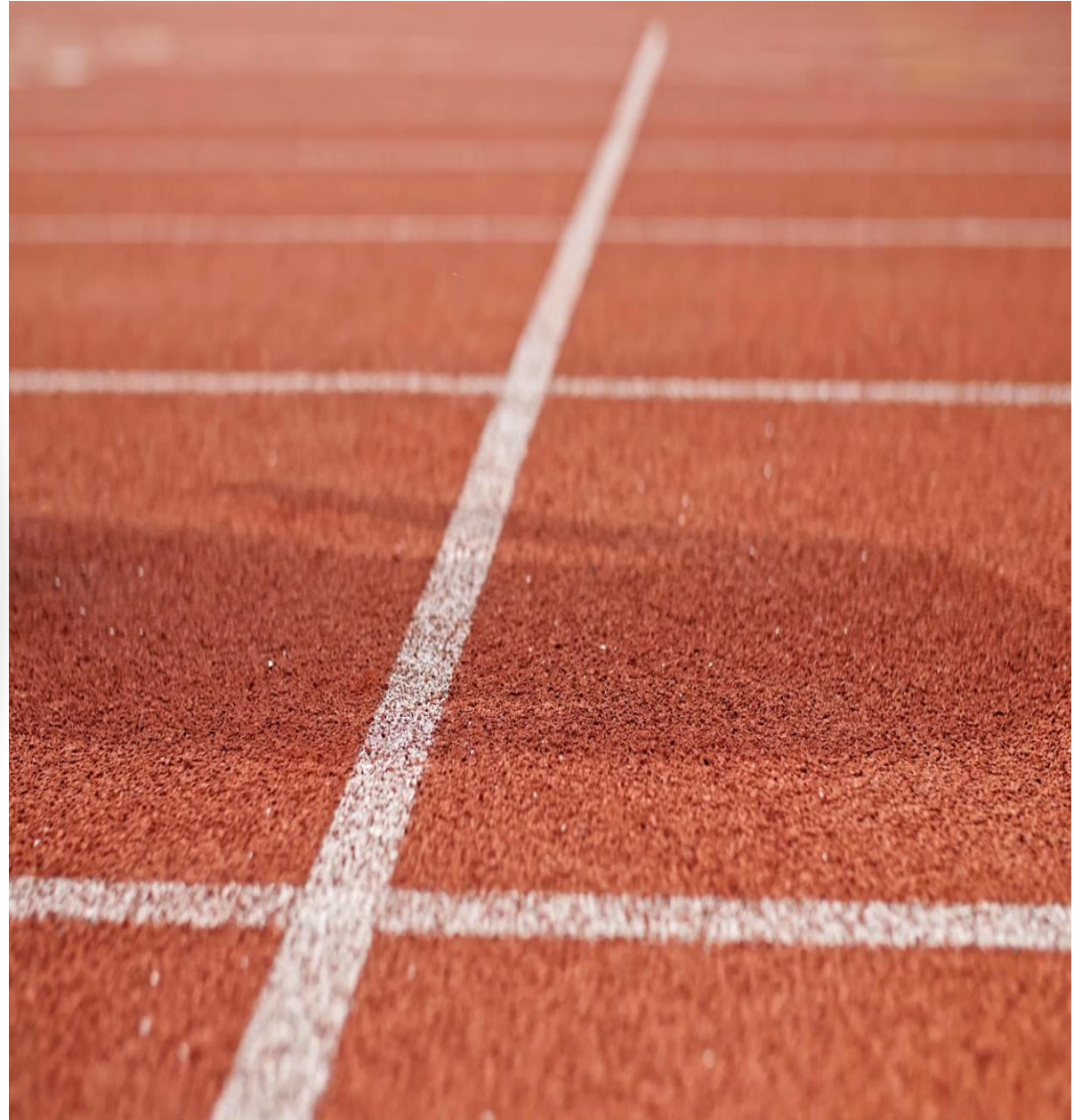

EVP-kokonaisindeksi

MITÄ TÄSTÄ KAIKESTA SEURAA?

- **KILPAILU:** alueiden välinen kilpailu niukkenevista resursseista, erityisesti inhimillisestä pääomasta ja huomioarvosta, kiristyy
- **POLARISOITUMINEN:** alueet erilaistuvat ja eriytyvät ominaisuuksien ja sijainnin perusteella ”voittajiin, sinnittelijöihin ja häviäjiin”
- **KOVA JA PEHMEÄ ELINVOIMA:** kovan elinvoiman tunnuslukujen ohella korostuu pehmeä elinvoima eli alueen erottautumiseen, maineeseen, vetovoimaan, pitovoimaan ja identiteettiin liittyvät tekijät
- **JATKUVA UUSIUTUMINEN JA SOPEUTUMISKYKY:** jatkuva varautuminen ulkoisen toimintaympäristön nopeisiin ja äkillisiin muutoksiin sekä tulevaisuuden mustiin joutseniin

SIKSI ON PIDETTÄVÄ SAMANAIKAISESTI HUOLTA...

KOVISTA KILPAILUKYKYTEKIJÖISTÄ

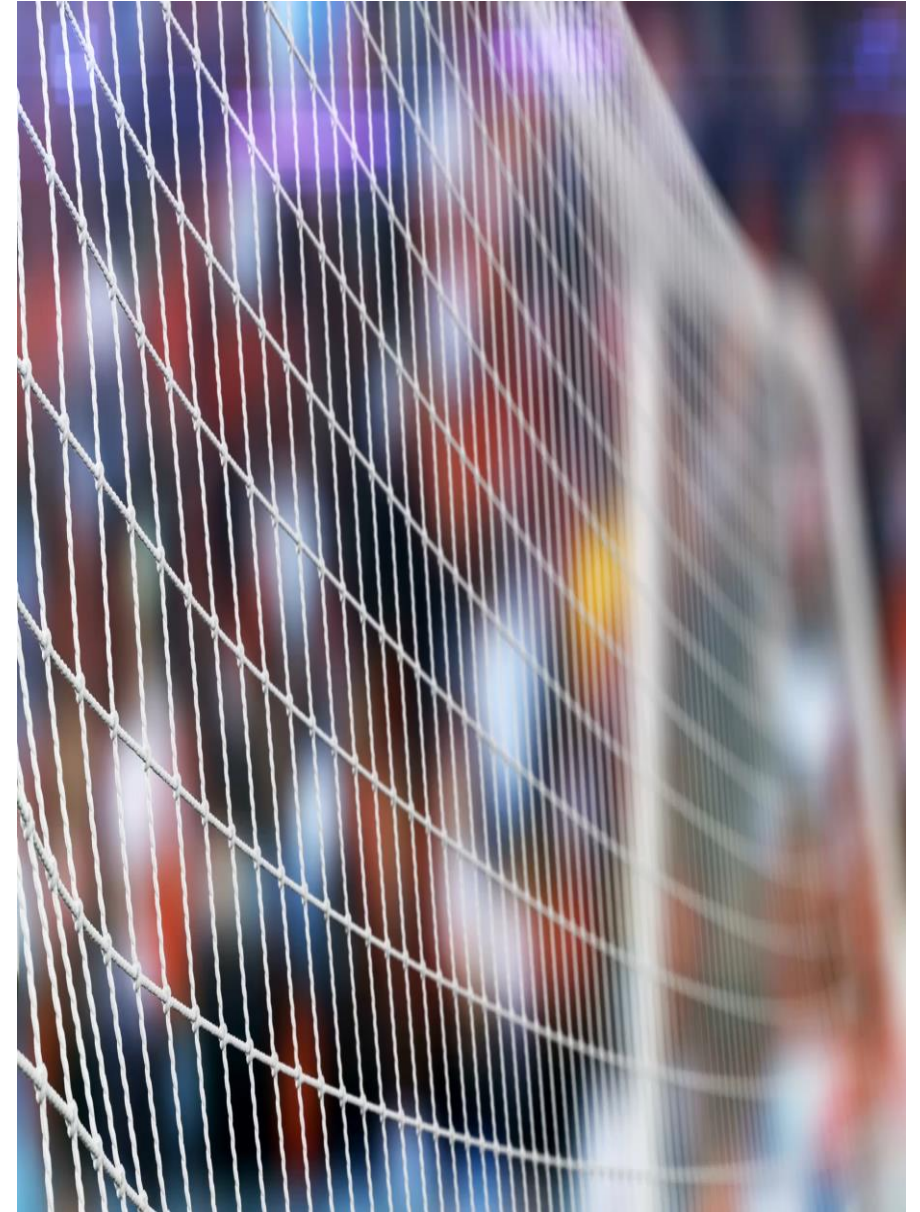
- Väestökehitys ja vetovoima
- Työpaikka ja työllisyyskehitys
- Yritysperstanta ja -dynamiikka
- Liikevaihto ja palkkasumma
- Rakentaminen ja asuntotuotanto
- Opiskelijoiden määrä, aloituspaikat
- Julkiset ja yksityiset investoinnit
- Matkailu- ja tapahtumakävijät
- Muut kasvuun ja kehitykseen liittyvät kovat tunnusluvut

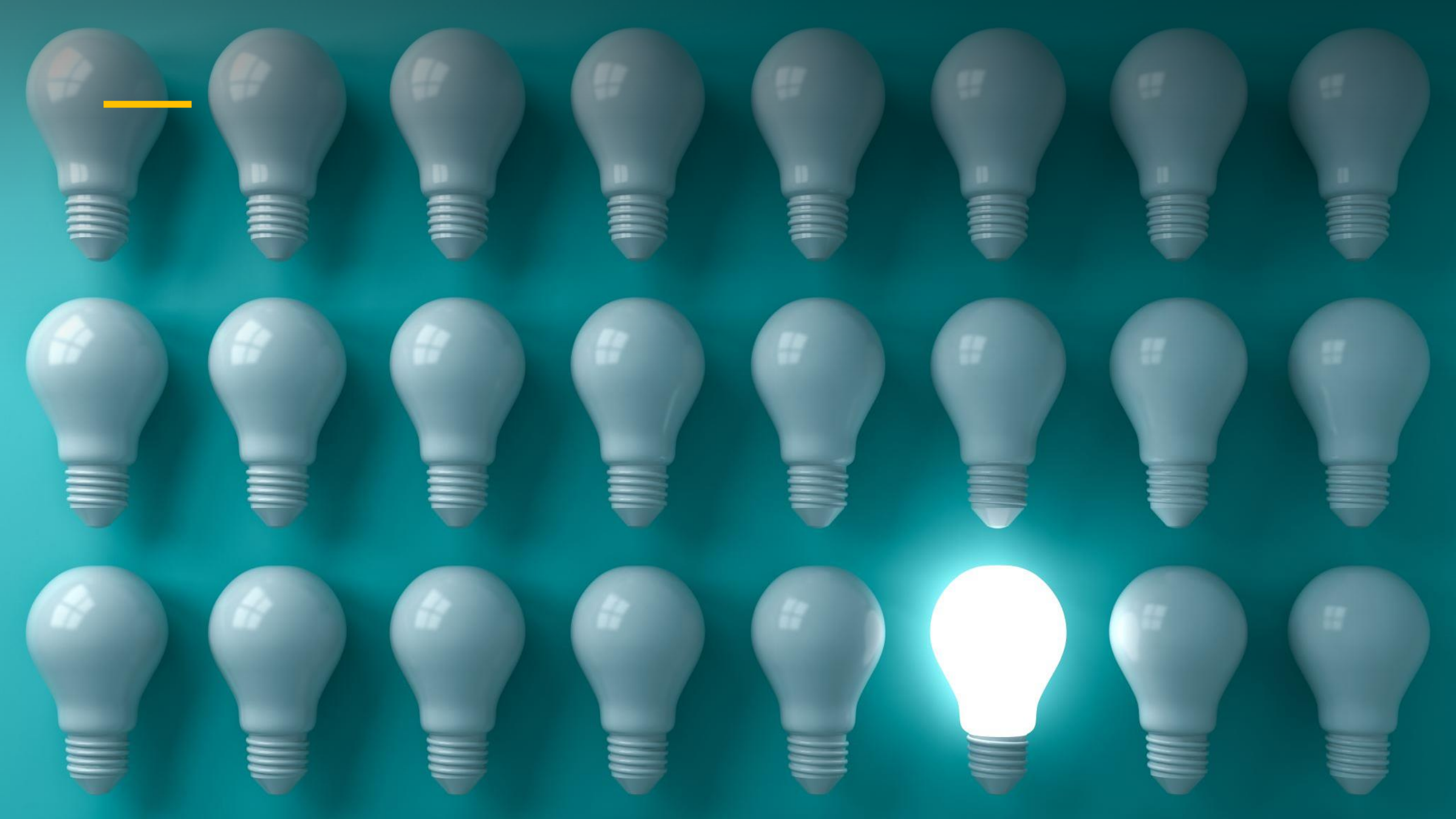
> MITATTAVISSA JA VERTAILTAVISSA

PEHMEISTÄ KILPAILUKYKYTEKIJÖISTÄ

- Identiteetti ja samaistuminen
- Avoin ilmapiiri
- Yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma
- Luottamus
- Arvostus
- Osallisuus ja vuorovaikutus
- Mieli- ja maine kuva
- Koettu elämänlaatu
- Hyvinvointi ja turvallisuus
- Viihtyvyys ja tyytyväisyys
- Mukavuus

> VAIKEASTI MITATTAVISSA JA
VERTAILTAVISSA

Kiitos!

